

van schuwe bewondering; ook iets van dankbaarheid. Want waar de *alte Kämpfer* van de Nazipartij hem steeds met de nek aangezien hadden, daar had Himmler hem spoedig tot de hoogste rangen der SS toegelaten: SS-*Obergruppenführer* al in 1941: het was een generaalsrang waar Rauter toen nog twee jaar op moest wachten. Himmlers steun was evenwel niet steeds voldoende om de giftige verhalen te ontzenuwen die bij uitstek in sommige SS-kringen over 'de Jezuïet' Seyss-Inquart de ronde bleven doen: nog in de zomer van '44 constateerde te Berlijn een van zijn vroegere persoonlijke medewerkers dat *'in der SS gerade über den Herrn Reichsminister noch teilweise ganz unmögliche Vorstellungen bestehen.'*¹

Geen wonder was het dat het de zwak staande *Reichskommissar* soms grote moeite kostte, de suprematie erkend te krijgen die in Hitlers decreet van 18 mei '40 neergelegd was. Met kracht verzette hij zich tegen elke aantasting. Vaak moest hij zich met de schijn tevreden stellen. Zeker, hij wist als regel te bewerkstelligen dat de bureaus die door Berlijnse ministeries in bezet Nederland opgericht werden, formeel in zijn *Reichskommissariat* werden ingebouwd, maar materieel verhinderde zulks niet dat de politiek welke in bezet Nederland ten uitvoer gebracht werd, veelal in Berlijn bepaald werd en niet in Den Haag. Tenslotte bevond zich in Berlijn het administratieve centrum van de Duitse oorlogsvoering. Welke complicaties uit dit alles voortvloeiden, zal uit ons relaas over de bezettingsjaren menigmaal blijken. Tekenend was het dat Seyss-Inquart in dergelijke situaties in het algemeen geen behoefte had aan het uitwisselen van persoonlijke ervaringen met overeenkomstige gezagsdragers in de bezette Europese landen; van hen allen heeft, voorzover bekend, alleen zijn collega in Noorwegen, Terboven, eenmaal (oktober '40) een kort bezoek aan Nederland gebracht.

De *Reichskommissar* stond in Den Haag op een tamelijk eenzame post.

★

De opdracht die Seyss-Inquart van Hitler gekregen had, was innerlijk tegenstrijdig. Men zou het zo kunnen uitdrukken dat hij ter wille van het 'behoud' van Nederlands-Indië en ter wille van Nederlands soepele inschakeling in de Duitse oorlogseconomie, het bezette gebied moest ontzien - terwijl hij tegelijk de politieke opdracht had, een omzwaai in nationaal-socialistische richting voor te bereiden die dat gebied in rep en roer zou kunnen brengen.

¹ Brief, 15 juli 1944, van R. Kroiss aan Rauter (*HSSuPF*, 3 c).